

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
JEAN RICHARD DE LA TOUR
prednesené 13. januára 2022¹

Vec C-569/20

IR

Trestné konanie

za účasti:

Specializirana prokuratura

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Specializiran nakazatelen säd
(Špecializovaný trestný súd, Bulharsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v trestných veciach – Smernica (EÚ) 2016/343 – Právo byť prítomný na súdnom konaní – Články 8 a 9 – Požiadavky v prípade odsúdenia v neprítomnosti – Právo na nové súdne konanie – Útek obvinenej osoby – Vnútroštátna právna úprava vylučujúca obnovu trestného konania v prípade, že osoba, ktorá bola odsúdená v neprítomnosti, ušla po tom, ako sa dozvedela o obvineniach, ktoré boli proti nej vznesené počas fázy vyšetrovacieho konania“

I. Úvod

1. Môže mať osoba, ktorá bola odsúdená na základe súdneho konania, na ktorom sa osobne nezúčastnila z dôvodu svojho úteku, právo na nové súdne konanie v súlade s článkom 8 ods. 4 druhou vetou a článkom 9 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinoty a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní²?

2. Toto je v podstate predmet prejudiciálnych otázok, ktoré kladie Specializiran nakazatelen säd (Špecializovaný trestný súd, Bulharsko).

3. Tento návrh bola podaný v rámci trestného konania, v ktorom sa rozhodlo súdiť IR v jeho neprítomnosti. Hoci táto osoba, ktorá bola informovaná o obvineniach, ktoré boli proti nej vznesené počas fázy predbežného vyšetrovania, ušla, takže nebola informovaná ani o konečnej obžalobe, ani o dátume a mieste súdneho konania, ani o dôsledkoch neúčasti.

4. Vnútroštátny súd sa preto zamýšľa nad rozsahom požiadaviek, ktoré vyžaduje normotvorca Únie v rámci smernice 2016/343 s cieľom zaručiť právo na obhajobu uvedenej osoby. Konkrétne sa snaží zistiť, či bude možné vykonať rozhodnutie, ktoré bolo vydané na základe súdneho

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Ú. v. EÚ L 65, 2016, s. 1.

konania uskutočneného v jeho neprítomnosti na základe uplatnenia článku 8 ods. 2 a 3 tejto smernice, alebo naopak, či bude potrebná obnova konania v súlade s článkom 8 ods. 4 druhou vetou a článkom 9 uvedenej smernice.

5. V týchto návrhoch vysvetlím, že hoci je poskytnutie informácie obvinenej osobe, pokiaľ ide o uskutočnenie súdneho konania, podstatnou podmienkou, ktorú stanovuje smernica 2016/343 na účely rešpektovania práva na obhajobu, normotvorca Únie umožňuje členským štátom preskúmať, do akej miery bola táto požiadavka splnená *in concreto*. Normotvorca Únie nabáda členské štáty k tomu, aby venovali osobitnú pozornosť tomu, ako sa zachovali tak príslušné vnútroštátne orgány, keď túto informáciu poskytnú, ako aj ako sa zachovala táto osoba, keď jej bola táto informácia doručená.

6. V tomto kontexte vysvetlím dôvody, pre ktoré sa článok 8 ods. 2 a 3 smernice 2016/343, ktorý umožňuje členským štátom vykonať rozhodnutie vydané na základe súdneho konania, na ktorom sa obvinená osoba nezúčastnila, vzťahuje na situáciu, v ktorej vnútroštátny sudca so zreteľom na všetky konkrétne okolnosti, ktorými sa predmetná situácia vyznačuje, konštatuje, že napriek náležitej starostlivosti a snahe, ktorú preukázali príslušné vnútroštátne orgány, keď informovali obvinenú osobu o súdnom konaní a dôsledkoch neúčasti, táto osoba si zámerne a úmyselne nesplnila povinnosti, ktoré sú jej uložené, pri doručení týchto informácií, s cieľom uniknúť spravodlivosti. Spresním, že za predpokladu, že vnútroštátny súd dospeje k týmto zisteniam, článok 8 ods. 4 druhá veta a článok 9 smernice 2016/343 nebránia vnútroštátnej právnej úprave, na základe ktorej sa nepovoľuje obnova konania v prípade, že obvinená osoba ušla po tom, ako bola informovaná o tom, čo sa jej kladie za vinu, počas fázy predbežného vyšetrovania, no predtým, než bola informovaná o konečnej obžalobe.

II. Právny rámec

A. Smernica 2016/343

7. Smernicou 2016/343 sa v súlade s jej článkom 1 stanovujú jednak spoločné minimálne pravidlá týkajúce sa určitých aspektov prezumpcie nevinoty a jednak právo byť prítomný na súdnom konaní.

8. Jej odôvodnenia 37 a 38 znejú:

„(37) Súdne konanie, ktorého výsledkom môže byť vynesenie rozhodnutia o vine alebo nevine, by sa malo môcť viesť... za neprítomnosti podozrivej alebo obvinenej osoby, ak táto osoba bola o konaní informovaná a splnomocnila obhajcu, ktorého určila ona sama alebo štát, aby ju v konaní zastupoval, a ktorý túto podozrivú alebo obvinenú osobu zastupoval.

(38) Pri zvažovaní, či je spôsob poskytnutia informácie postačujúci na to, aby sa zabezpečila vedomosť dotknutej osoby o konaní, by sa podľa potreby mala venovať osobitná pozornosť aj snahe orgánov verejnej moci informovať dotknutú osobu, ako aj snahe dotknutej osoby získať informáciu, ktorá jej bola určená.“

9. Článok 8 tejto smernice s názvom „Právo byť prítomný na súdnom konaní“ stanovuje vo svojich odsekoch 1 až 4:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo byť prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci.

2. Členské štáty môžu stanoviť, že súdne konanie, ktoré môže viesť k rozhodnutiu o vine alebo nevine podozrivej alebo obvinenej osoby, sa môže konať v jej neprítomnosti, ak:

- a) podozrivá alebo obvinená osoba bola včas informovaná o súdnom konaní a o dôsledkoch neúčasti alebo
- b) podozrivú alebo obvinenú osobu, ktorá bola informovaná o súdnom konaní, zastupuje splnomocnený obhajca, ktorého určila buď podozrivá, alebo obvinená osoba, alebo štát.

3. Rozhodnutie, ktoré bolo prijaté v súlade s odsekom 2, sa môže voči dotknutej osobe vykonať.

4. Ak členské štáty umožňujú viesť súdne konania v neprítomnosti podozrivých alebo obvinených osôb, ale nie je možné splniť podmienky stanovené v odseku 2 tohto článku, pretože podozrivú alebo obvinenú osobu nebolo možné napriek primeranému úsiliu nájsť, členské štáty môžu stanoviť, že rozhodnutie sa i tak môže vyniesť a vykonať. V takom prípade členské štáty zabezpečia, aby vtedy, keď sú podozrivé alebo obvinené osoby informované o rozhodnutí, najmä pri zadržaní, boli tiež informované o možnosti napadnúť rozhodnutie a o práve na nové súdne konanie alebo iný opravný prostriedok v súlade s článkom 9.“

10. Článok 9 uvedenej smernice, nazvaný „Právo na nové súdne konanie“, stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby v prípadoch, keď podozrivé alebo obvinené osoby neboli prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci a keď neboli splnené podmienky stanovené v článku 8 ods. 2, mali právo na nové súdne konanie alebo iný zákonný opravný prostriedok, ktorý umožní nové posúdenie skutkovej podstaty veci vrátane preskúmania nových dôkazov a môže viesť k zmene pôvodného rozhodnutia. V tejto súvislosti členské štáty zabezpečia, aby uvedené podozrivé a obvinené osoby mali právo byť prítomné, efektívne sa zúčastňovať v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva a uplatňovať svoje právo na obhajobu.“

B. Bulharské právo

11. V § 55 ods. 1 Nakazateľno-procesualen kodeks (Trestný poriadok, ďalej len „NPK“) sa uvádza:

„Obvinená osoba má tieto práva:... zúčastniť sa na trestnom konaní...“

12. § 94 ods. 1 a 3 NPK stanovuje:

„1. Účasť zástupcu na trestnom konaní je povinná v prípade, že:

...

(8) sa vec prejednáva v neprítomnosti obvinenej osoby;

...

3. V prípade, že je intervencia zástupcu povinná, príslušný orgán ustanoví ako zástupcu obhajcu.“

13. § 247b ods. 1 NPK znie:

„Na príkaz sudcu spravodajcu sa obvinenej osobe odovzdá kópia obžaloby. Spolu s doručením obžaloby je obvinená osoba informovaná o dátume stanovenom na predbežné pojednanie obžaloby a o otázkach uvedených v § 248 ods. 1, o jej práve byť prítomný spolu s obhajcom a o jej možnosti nechať si ustanoviť obhajcu *ex officio* v prípadoch uvedených v § 94 ods. 1, ako aj o skutočnosti, že vec možno prejednať a rozhodnúť o nej v jej neprítomnosti, pokiaľ sú splnené podmienky podľa § 269.“

14. § 269 NPK stanovuje:

„1. Prítomnosť obvinenej osoby na súdnom konaní je povinná, pokiaľ je obvinená zo závažného trestného činu.

...

3. Ak to nebráni zisteniu objektívnej pravdy, vec možno prejednať v neprítomnosti obvinenej osoby, ak:

- (1) sa táto osoba nenachádza na adrese, ktorú uviedla, alebo zmenila adresu bez toho, aby o tom informovala príslušný orgán;
- (2) miesto jej pobytu v Bulharsku nie je známe a na základe dôkladného šetrenia sa ho nepodarilo zistiť;

...

(4) sa [táto osoba] zdržiava mimo územia Bulharska, a

- a) miesto jej pobytu nie je známe;

...“

15. § 423 ods. 1 až 3 NPK stanovuje:

„1. V lehote šiestich mesiacov odo dňa, keď sa osoba odsúdená v neprítomnosti dozvedela o konečnom trestnom odsúdení, alebo odo dňa jej skutočného odovzdania do Bulharskej republiky z iného štátu môže táto osoba podať návrh na povolenie obnovy konania v trestnej veci s odvolaním sa na jej neprítomnosť na trestnom konaní. Návrhu sa vyhovie, ibaže po prvé ide o prípad, keď odsúdená osoba ušla po oznámení bodov obžaloby v rámci predbežného konania, čo má za dôsledok to, že postup podľa § 247b ods. 1 nemožno vykonať, alebo po druhé po tom, ako bol uvedený postup vykonaný, sa odsúdená osoba bez oprávneného dôvodu nezúčastnila na pojednávaní.

2. Podaním návrhu nedochádza k odkladu výkonu trestného odsúdenia, ibaže o tom súd rozhodne inak.

3. Konanie o povolení obnovy konania v trestnej veci je ukončené, ak osoba odsúdená v neprítomnosti nepríde na pojednávanie bez oprávneného dôvodu.“

16. § 425 NPK vo svojom odseku 1 bode 1 stanovuje:

„V prípade, že súd rozhodne, že návrh na obnovu konania je dôvodný, môže:

1. zrušiť odsudzujúci rozsudok... a vrátiť vec na nové prejednanie, pričom uvedie, v ktorej etape sa má nové prejednanie veci začať.“

III. Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

17. Specializirana prokuratura (Špecializovaná prokuratúra, Bulharsko) začala trestné stíhanie proti IR z dôvodu jeho domnejšej účasti na organizovanej zločineckej skupine, ktorej cieľom bolo páchať daňové trestné činy, za ktoré je možné uložiť tresty odňatia slobody.

18. Obžaloba bola IR doručená osobne. Po tomto doručení IR uviedol adresu, na ktorej bolo možné ho kontaktovať. Na tejto adrese však nebol zastihnutý v čase začatia tej fázy trestného konania, ktorou je konanie pred súdom, a ani vtedy, keď sa ho Specializiran nakazatelen säd (Špecializovaný trestný súd) snažil predvolať na pojednávanie. Okrem toho sa ním splnomocnený obhajca vzdal obhajoby. Vnútroštátny súd ustanovil obhajcu *ex offo*, ktorý sa však s IR neskontoval.

19. Vzhľadom na skutočnosť, že akt obžaloby obsahoval vadu, bol zrušený a súdne konanie, ktoré sa proti IR začalo, bolo v dôsledku toho ukončené.³

20. Následne bol vyhotovený nový akt obžaloby a konanie bolo znova začaté. Aj pri tejto príležitosti však bol IR hľadaný, a to aj prostredníctvom jeho rodinných príslušníkov, jeho bývalých zamestnávateľov a mobilných operátorov, no nebolo možné ho nájsť. Zdá sa tak, že v rámci nového súdneho konania nemohli príslušné vnútroštátne orgány z dôvodu úteku IR uskutočniť doručenie nového aktu obžaloby, ktorá bola proti nemu podaná, a to napriek úkonom, ktoré na tento účel vykonali.

21. Vnútroštátny súd sa domnieva, že vec musí byť rozhodnutá v neprítomnosti IR, čo bolo prediskutované na prvom pojednávaní vo veci. Vysvetľuje však, že v prípade, že bude IR odsúdený v neprítomnosti, vo svojom rozhodnutí bude musieť uviesť procesné záruky, ktoré má IR v dôsledku súdneho konania, a osobitne opravné prostriedky, ktoré má IR k dispozícii, a to tak, aby sa zabezpečilo rešpektovanie smernice 2016/343.

22. Platí pritom, že čo sa týka tak zákonnosti súdneho konania v neprítomnosti obžalovaného, ako aj opravných prostriedkov, existuje nejasnosť, pokiaľ ide o procesné záruky, ktoré musí dotknutá osoba mať v situácii, akou je predmetná situácia, keď táto osoba po tom, ako jej bol doručený prvý akt obžaloby, a pred začatím tej fázy trestného konania, ktorou je konanie pred súdom, ušla. Vnútroštátny súd okrem toho uvádza, že sa nedá vylúčiť, že IR bude nájdený a zatknutý na území iného členského štátu a odovzdaný bulharským orgánom na základe európskeho zatykača. Otázky týkajúce sa rozsahu smernice 2016/343 by sa tak mali preskúmať so zohľadnením článku 4a

³ V súlade s judikatúrou Värhoven kasacionen säd (Najvyšší kasačný súd, Bulharsko) akt, ktorý obsahuje vadu, musí byť nahradený novým aktom, pričom sudca nemôže sám napraviť porušenia podstatných formálnych náležitostí, ktorých sa dopustil prokurátor, no na tento účel musí prokurátorovi vec vrátiť.

rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi⁴, zmeneného rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009⁵.

23. Za týchto okolností Specializiran nakazatelen sād (Špecializovaný trestný súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa článok 8 ods. 2 písm. b) smernice [2016/343] v spojení s jej odôvodneniami 36 až 39 a článok 4a ods. 1 písm. b) rámcového rozhodnutia [2002/584] v spojení s jeho odôvodneniami 7 až 10 vykladať v tom zmysle, že zahŕňajú prípad, v ktorom bola obvinená osoba informovaná o obžalobe, ktorá bola proti nej podaná, v jej pôvodnom znení, a potom v dôsledku svojho úteku objektívne nemôže byť informovaná o súdnom konaní a zastupuje ju obhajca ustanovený *ex offio*, s ktorým vôbec nie je v kontakte?

2. V prípade, ak je odpoveď na prvú otázku záporná:

Je vnútroštátna právna úprava (§ 423 ods. 1 a 5 [NPK]), podľa ktorej proti vyšetrovacím opatreniam vykonaným v neprítomnosti a proti odsudzujúcemu rozsudku vydanému v neprítomnosti nie je prípustný opravný prostriedok, ak sa obvinená osoba po informovaní o pôvodnej obžalobe skrýva, a preto nemohla byť informovaná ani o čase a mieste súdneho konania, ani o dôsledkoch neúčasti, zlučiteľná s článkom 9 v spojení s článkom 8 ods. 4 druhou vetou smernice 2016/343 a článkom 4a ods. 3 v spojení s článkom 4a ods. 1 písm. d) rámcového rozhodnutia [2002/584]?

3. V prípade, ak je odpoveď na druhú otázku záporná:

Má článok 9 smernice [2016/343] v spojení s článkom 47 Charty [základných práv Európskej únie] priamy účinok?“

24. Iba Európska komisia predložila písomné pripomienky a odpovedala na otázky na písomné zodpovedanie, ktoré položil Súdny dvor.

IV. Analýza

A. O prípustnosti

25. Preskúmanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania si vyžaduje vyjadrenie úvodnej poznámky týkajúcej sa prípustnosti prvej a druhej prejudiciálnej otázky.

26. Každá z týchto dvoch otázok sa skladá z dvoch častí. Prvá časť sa týka výkladu príslušných ustanovení smernice 2016/343, zatiaľ čo druhá časť sa vzťahuje na výklad ustanovení rámcového rozhodnutia 2002/584. Rovnako ako Komisia pritom usudzujem, že výklad ustanovení tohto rámcového rozhodnutia, a osobitne jeho článku 4a, nie je pre vyriešenie sporu vo veci samej relevantný. S ohľadom na skutkový rámec vymedzený v návrhu na začatie prejudiciálneho konania totiž konštatujem, že spor, ktorý prejednáva vnútroštátny súd a v ktorom má tento súd vydať rozhodnutie, sa ani v hlavnom návrhu, ani incidenčne netýka otázky platnosti alebo vykonania európskeho zatykača. Výklad ustanovení uvedených v článku 4a uvedeného rámcového

⁴ Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34.

⁵ Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24, ďalej len „rámcové rozhodnutie 2002/584“.

rozhodnutia, o ktorý žiada Specializiran nakazatelen säd (Špecializovaný trestný súd), spočíva v skutočnosti v probléme hypotetickej povahy, keďže tento súd uvádza, že sa nedá vylúčiť, že by bol IR nájdený a zatknutý na území iného členského štátu a odovzdaný bulharským orgánom na základe európskeho zatykača.

27. Za týchto okolností v súlade s judikatúrou Súdneho dvora navrhujem, aby sa prvá a druhá prejudiciálna otázka vyhlásili za neprípustné v rozsahu, v akom sa týkajú výkladu rámcového rozhodnutia 2002/584.⁶

B. O veci samej

28. Prejednávaným návrhom na začatie prejudiciálneho konania je Súdny dvor požiadaný v podstate o to, aby stanovil, za akých podmienok môže byť osobe odsúdenej na základe súdneho konania, na ktorom sa nezúčastnila, povolená na základe uplatnenia článku 9 smernice 2016/343 obnova konania, pokiaľ táto osoba, ktorej bol doručený akt obžaloby, ktorý bol následne zrušený, ušla, takže jednak nebola informovaná ani o konečnej obžalobe, ani o súdnom konaní, ani o dôsledkoch neúčasti, a po druhé je zastúpená obhajcom ustanoveným štátom, s ktorým nemá žiaden kontakt.

29. Vnútroštátny súd predkladá svoje otázky Súdnemu dvoru vzhľadom na ustanovenia upravené v § 423 ods. 1 NPK. Tento článok totiž stanovuje zásadu, podľa ktorej sa návrhu na povolenie obnovy trestného konania vyhovie, pokiaľ ho osoba odsúdená v neprítomnosti podala v lehote šiestich mesiacov po tom, ako sa dozvedela o odsudzujúcom rozsudku.⁷ Uvedený článok však stanovuje výnimky z tejto zásady.⁸ Návrh na povolenie obnovy trestného konania tak môže byť zamietnutý v prípade, že odsúdená osoba ušla po oznámení bodov obžaloby počas vyšetovania, no pred tým, ako jej bola doručená konečná obžaloba. Podľa vnútroštátneho súdu z toho vyplýva, že sa návrhu na povolenie obnovy konania nevyhovie v situácii, keď tak obvinená osoba nebola informovaná ani o uskutočnení predbežného prejednaní obžaloby, ani o možnosti dať sa zastupovať obhajcom, ani o dôsledkoch neúčasti.

30. Keďže žiadne ustanovenie smernice 2016/343 neposkytuje jasné informácie, pokiaľ ide o právny režim uplatniteľný na osobu na úteku a pokiaľ ide o práva priznané tejto osobe v dôsledku súdneho konania, na ktorom sa nezúčastnila, vnútroštátny súd tak žiada Súdny dvor o to, aby rozhodol, či je takáto právna úprava v súlade s touto smernicou.

31. Na tento účel žiada vnútroštátny súd Súdny dvor o to, aby spresnil, či sa osoba, ktorá sa nachádza v situácii IR, má považovať za osobu, na ktorú sa vzťahuje právny režim upravený v článku 8 ods. 2 a 3 smernice 2016/343, podľa ktorého je možné vykonať rozhodnutie vydané na základe súdneho konania, na ktorom sa táto osoba nezúčastnila (prvá otázka), alebo skôr právny režim uvedený v článku 8 ods. 4 a v článku 9 tejto smernice, podľa ktorého by tejto osobe mala byť povolená obnova konania (druhá otázka).

⁶ Pozri najmä rozsudky z 29. januára 2013, Radu (C-396/11, EU:C:2013:39, bod 22 a citovaná judikatúra), ako aj z 28. októbra 2021, Komisia za protivojdejsťvie na korupcijata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imuštestvo (C-319/19, EU:C:2021:883, bod 24 a citovaná judikatúra).

⁷ Na základe § 425 ods. 1 bodu 1 NPK môže obnova trestného konania viesť k zrušeniu odsudzujúceho rozsudku a vráteniu veci, aby mohla byť táto znova prejednaná v merite veci, a to v etape, ktorú súd označí ako tú, v ktorej sa nové prejednanie veci má začať.

⁸ Žiadosť môže byť zamietnutá v dvoch druhoch situácií. Prejednávaný návrh na začatie prejudiciálneho konania patrí medzi prvý prípad. Druhým prípadom je ten, v ktorom bola odsúdenej osobe doručená konečná obžaloba, a bez oprávneného dôvodu sa nezúčastnila na pojednávaní.

32. Vzhľadom na skutočnosť, že tieto dva súbory pravidiel sú prepojené, navrhujem, aby Súdny dvor preskúmal prvú a druhú prejudiciálnu otázku spoločne.

33. Svoju analýzu začnem preskúmaním znenia článkov 8 a 9 smernice 2016/343 a potom ho zameriam jednak na ciele, ktoré chce normotvorca Únie sledovať v rámci tejto smernice, a jednak na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, pokiaľ ide o dodržiavanie článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd⁹.

1. Analýza znenia článku 8 ods. 2 a 4, ako aj článku 9 smernice 2016/343

34. Po tom, ako normotvorca Únie potvrdil zásadu, podľa ktorej majú obvinené osoby právo zúčastniť sa na súdnom konaní, oprávnil členské štáty na to, aby stanovili konania umožňujúce súdiť osoby v ich neprítomnosti. Podľa článku 8 ods. 2 a 3 smernice 2016/343 tak členské štáty môžu stanoviť, že sa súdne konanie bude konať v neprítomnosti obvinenej osoby a že dôjde k výkonu rozhodnutia, ktoré bude prijaté na jeho základe. Tieto ustanovenia sú založené na postuláte, podľa ktorého táto osoba bola informovaná o dátume a mieste súdneho konania, takže sa považuje za osobu, ktorá sa dobrovoľne a jednoznačne vzdala prítomnosti na tomto súdnom konaní.

35. Ako totiž preukážem, z článkov 8 a 9 tejto smernice vyplýva, že osoby odsúdené v súdnom konaní, na ktorom sa nezúčastnili, sa delia na dve kategórie. Na jednej strane je to kategória osôb, vo vzťahu ku ktorým existuje istota, že mali alebo mohli mať vedomosť o dátume a mieste súdneho konania, a na druhej strane kategória ostatných osôb. Tie osoby, ktoré patria do druhej uvedenej kategórie, majú právo na nové súdne konanie, zatiaľ čo na osoby patriace do prvej uvedenej kategórie sa takéto opatrenie nevzťahuje. Na účely odmietnutia zorganizovania nového súdneho konania stanovuje normotvorca Únie dve podmienky.¹⁰

36. Prvá podmienka, uvedená v článku 8 ods. 2 písm. a) smernice 2016/343, sa týka informovania obvinenej osoby. Táto osoba musí byť včas informovaná o súdnom konaní a o dôsledkoch neúčasti. Inými slovami, táto osoba musí mať vedomosť o skutočnosti, že ak sa nezúčastní na súdnom konaní, bude proti nej môcť byť vydané rozhodnutie o vine alebo nevine.

37. Druhá podmienka, uvedená v článku 8 ods. 2 písm. b) tejto smernice, sa týka zastúpenia obvinenej osoby obhajcom. Vzťahuje sa na prípad, v ktorom táto osoba, ktorá bola o súdnom konaní informovaná, sa zámerne rozhodla byť zastúpená právnym zástupcom namiesto toho, aby sa osobne zúčastnila na súdnom konaní.¹¹ Týmto sa v zásade dá preukázať, že sa vzdala prítomnosti na súdnom konaní, pričom si zaručila právo na obhajobu. Európsky súd pre ľudské práva usudzuje, že právo každého obžalovaného na to, aby bol skutočne obhajovaný obhajcom, ktorý je v prípade potreby ustanovený *ex offico*, patrí medzi základné prvky spravodlivého súdneho konania. Obžalovaný toto právo nestráca len preto, že nebol prítomný na prejednaní veci. Pre spravodlivosť trestného systému je tak mimoriadne dôležité, aby neprítomnosť obžalovaného na súdnom konaní nebola sankcionovaná na úkor práva na prítomnosť obhajcu, a aby bol žalobca primerane obhajovaný tak v konaní na prvom stupni, ako aj v odvolacom konaní.¹²

⁹ Podpísaného 4. novembra 1950 v Ríme, ďalej len „EDLP“.

¹⁰ Pozri tiež odôvodnenie 35 uvedenej smernice.

¹¹ Pozri tiež odôvodnenie 37 smernice 2016/343.

¹² Pozri v tejto súvislosti rozsudky ESLP z 13. februára 2001, Krombach v. Francúzsko (CE:ECHR:2001:0213JUD002973196, § 89), a z 1. marca 2006, Sejdic v. Taliansko (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 91).

38. V prvom rade konštatujem, že na to, aby bola každá z týchto podmienok splnená, je potrebné, aby obvinená osoba bola informovaná o súdnom konaní. Dodržanie tejto povinnosti je tak nevyhnutné na účely výkonu odsudzujúceho rozsudku prijatého na základe súdneho konania, na ktorom sa táto osoba nezúčastnila.

39. V druhom rade konštatujem, že nesplnenie tejto povinnosti informovania má za dôsledok uplatnenie pravidiel stanovených v článku 8 ods. 4 a v článku 9 smernice 2016/343, pretože príslušné vnútroštátne orgány sú potom povinné dbať o to, aby bola obvinenej osoba povolená obnova konania. Ako o tom svedčí znenie týchto článkov,¹³ ustanovenia uvedené v článku 8 ods. 2 a 3, ako aj tie, ktoré sú stanovené v článku 8 ods. 4 a v článku 9 tejto smernice, sú prepojené tak, že spolu tvoria koherentný celok, pričom informovanie tejto osoby predstavuje „pomyselný jazyček na váhach“, vychylujúci sa smerom k jednému alebo druhému režimu.

40. Rozsah práva na nové súdne konanie je tak vymedzený v článku 9 uvedenej smernice.

41. Pokiaľ ide o formu obnovy konania, normotvorca Únie ponecháva na členských štátoch, aby stanovili systém opravných prostriedkov a konaní umožňujúcich zabezpečiť dodržanie práva na obhajobu osôb odsúdených v neprítomnosti. Toto je úplne konzistentné vzhľadom na minimalistickú povahu pravidiel stanovených smernicou 2016/343,¹⁴ keďže táto nepredstavuje úplný a komplexný nástroj, ktorý by mal za cieľ stanoviť všetky podmienky na prijatie súdneho rozhodnutia.¹⁵ Voľba týchto podrobných pravidiel spadá do procesnej autonómie členských štátov a uskutočňuje sa v závislosti od osobitných znakov ich právneho systému.

42. Pokiaľ ide o rozsah tejto obnovy konania, normotvorca Únie naopak ukladá členským štátom konkrétne a jednoznačné povinnosti. Vyžaduje totiž od nich, aby stanovili také konanie, ktoré umožní nové posúdenie skutkovej podstaty veci, vrátane preskúmania nových dôkazov, a okrem toho môže viesť k zmene pôvodného rozhodnutia. Ďalej ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby obvinená osoba mala v rámci tohto nového zákonného opravného prostriedku právo byť prítomná a efektívne sa zúčastňovať na konaní, ktoré z toho vyplýva, v súlade s postupmi upravenými vnútroštátnym právom, a že bude môcť uplatňovať svoje právo na obhajobu.

43. Normotvorca Únie tu včleňuje základné požiadavky obnovy konania, stanovené Európskym súdom pre ľudské práva, ktoré vysvetľujem v bodoch 66 a 67 nižšie.¹⁶

44. Po skončení preskúmania znenia smernice 2016/343 konštatujem, že na situáciu, v ktorej obvinená osoba nebola informovaná ani o súdnom konaní, ani o dôsledkoch neúčasti, sa tak *a priori* nevzťahujú ustanovenia uvedené v článku 8 ods. 2 tejto smernice, ale ustanovenia uvedené v jej článku 8 ods. 4.

¹³ Ustanovenia týkajúce sa práva na obnovu konania sa uplatnia len v tom prípade, že „nie je možné splniť podmienky stanovené v [článku 8 ods.] 2..., pretože podozrivú alebo obvinenú osobu nebolo možné napriek primeranému úsiliu nájsť“ (článok 8 ods. 4), alebo „keď [nie sú] splnené podmienky stanovené v článku 8 ods. 2“ (článok 9).

¹⁴ Pozri článok 1, ako aj odôvodnenia 2 až 4 a 9 tejto smernice.

¹⁵ Pozri rozsudok z 19. septembra 2018, Milev (C-310/18 PPU, EU:C:2018:732, body 45 až 47).

¹⁶ Európsky súd pre ľudské práva tiež usudzuje, že EDĽP ponecháva zmluvným štátom veľkú voľnosť pri výbere prostriedkov spôsobilých umožniť, aby ich súdne systémy splňali požiadavky článku 6 tohto dohovoru, avšak pod tou podmienkou, že možnosti, ktoré ponúka vnútroštátne právo, sa javia byť efektívnymi v prípade, že sa obžalovaný ani nevzdal práva zúčastniť sa na konaní a obhajovať sa, ani nemal v úmysle vyhnúť sa spravodlivosti. Pozri pre ilustráciu rozsudok ESLP, 14. jún 2001, Medenica v. Švajčiarsko (CE:ECHR:2001:0614JUD002049192, § 55).

45. Naďalej však pretrváva „šedá zóna“, ktorá sa týka situácie osôb, ktoré neboli informované o súdnom konaní z dôvodu, ktorý im možno pripísať. Otázka, na ktorú treba odpovedať na tomto mieste, je predovšetkým tá, či sa tento výklad uplatňuje v situácii, v ktorej obvinená osoba nemohla byť informovaná ani o súdnom konaní, ani o dôsledkoch neúčasti, a to z dôvodu jej úteku.

46. Inými slovami, mal normotvorca Únie v úmysle spraviť z rešpektovania povinnosti informovania absolútne nevyhnutnú požiadavku, ktorá je nezávislá od toho, ako sa obvinená osoba zachovala, a osobitne od dôvodov, pre ktoré túto osobu nebolo možné nájsť, napriek úsiliu vynaloženému príslušnými vnútroštátnymi orgánmi? Vyžaduje normotvorca Únie od členských štátov, aby stanovili obnovu konania pre každý prípad, keď je obvinená osoba na úteku?

47. Z dôvodov, ktoré vysvetlím nižšie, o tom nie som presvedčený.

48. V prvom rade z odôvodnenia 36 smernice 2016/343 vyplýva, že povinnosť príslušných vnútroštátnych orgánov informovať obvinenú osobu o súdnom konaní znamená, že táto osoba musí byť predvolaná osobne alebo jej iným spôsobom musí byť doručená úradná informácia o čase a mieste súdneho konania, tak aby sa o tomto konaní mohla dozvedieť. Normotvorca Únie aj tu včleňuje judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej je možné obžalovaného považovať za osobu, ktorá sa na základe toho, ako sa zachovala, implicitne vzdala práva zúčastniť sa na súdnom konaní, iba vtedy, ak sa preukázalo, že mohol odôvodnenie predvídať dôsledky svojho zachovania sa v tejto súvislosti.¹⁷ Vnútroštátne súdy tak musia preukázať, že vynaložili náležitú starostlivosť, keď obžalovaného riadne predvolali,¹⁸ čo si vyžaduje, aby bol obžalovaný informovaný o pojednávaní takým spôsobom, aby nielenže mal vedomosť o dni, hodine a mieste pojednávania, ale aj aby mal dostatok času na prípravu svojej obhajoby a dostavenie sa na súd.¹⁹

49. Z odôvodnenia 38 smernice 2016/343 však vyplýva, že spôsob, akým sa informácia poskytuje, a osobitne jej dostatočný charakter, môže byť predmetom preskúmania. Normotvorca Únie totiž uvádza, že „pri zvažovaní, či je spôsob poskytnutia informácie postačujúci na to, aby sa zabezpečila vedomosť dotknutej osoby o konaní, by sa podľa potreby mala venovať osobitná pozornosť aj snahe orgánov verejnej moci informovať dotknutú osobu, ako aj snahe dotknutej osoby získať informáciu, ktorá jej bola určená“.

50. Z uvedeného vyvodzujem, že členské štáty tak môžu uskutočniť preskúmanie spôsobu a okolností, za akých bola informácia oznámená obvinenej osobe, prípad od prípadu. Použitie výrazov „podľa potreby“ a „aj“ podľa môjho názoru smeruje k preukázaniu toho, že členské štáty môžu zohľadniť iné faktory, než sú tie, ktoré súvisia s povahou, formou alebo obsahom aktu, ktorým bola informácia oznámená. Tým, že normotvorca od členských štátov vyžaduje, aby venovali „osobitnú pozornosť“ náležitej starostlivosti, ktorú preukázali tak vnútroštátne orgány, ako aj obvinená osoba, pri oznamovaní či doručovaní danej informácie, normotvorca Únie podľa môjho názoru kladie dôraz na to, ako sa každý z účastníkov trestného konania zachoval.

¹⁷ Pozri najmä rozsudky ESLP z 1. marca 2006, *Sejdovic v. Taliansko* (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 87 a 89); z 24. apríla 2012, *Haralampiev v. Bulharsko* (CE:ECHR:2012:0424JUD002964803, § 33), a z 22. mája 2012, *Idalov v. Rusko* (CE:ECHR:2012:0522JUD000582603, § 173).

¹⁸ Pozri pre ilustráciu rozsudky ESLP z 12. februára 1985, *Colozza v. Taliansko* (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, § 32), a z 12. júna 2018, *M.T.B. v. Turecko* (CE:ECHR:2018:0612JUD004708106, § 49 až 53).

¹⁹ Pozri pre ilustráciu rozsudok ESLP z 28. augusta 2018, *Vyacheslav Korchagin v. Rusko* (CE:ECHR:2018:0828JUD001230716, § 65).

51. Práve v rámci tohto preskúmania členské štáty podľa môjho názoru môžu zohľadniť útek obvinenej osoby. Napriek tomu, že je tento pojem zmienený v odôvodnení 39 smernice 2016/343, nie je v rámci tejto smernice vymedzený. Z bežného významu však vyplýva, že za „útek“ sa označuje predovšetkým správanie, a osobitne také, prostredníctvom ktorého sa osoba ukrýva, zachraňuje alebo sa snaží vyhnúť tomu, čo je namáhavé, ťažké alebo nebezpečné.²⁰

52. Myslím si, že je tak pri osobách na úteku potrebné rozlišovať dva prípady.

53. Prvým prípadom je ten, v ktorom napriek vynaloženiu všetkej náležitej starostlivosti a úsilia zo strany vnútroštátnych orgánov, s cieľom informovať obvinenú osobu o dni a mieste jej súdneho konania, ako aj o dôsledkoch neúčasti, tieto informácie neboli uvedenej osobe oznámené, pretože táto si zámerne a úmyselne nespĺnila povinnosti, ktoré sú jej uložené, za tým účelom, aby bola informovaná o svojom súdnom konaní, a to v úmysle vyhnúť sa výkonu spravodlivosti. V tomto prípade, keď by vnútroštátne orgány podnikli všetky kroky, ktoré si vyžaduje poskytnutie informácií obvinenej osobe, a táto osoba by sa tým, ako sa zachová, oznámeniu týchto informácií bránila, si myslím, že by členské štáty mali mať možnosť uskutočniť výkon odsudzujúceho rozsudku v súlade so znením článku 8 ods. 3 smernice 2016/343 a odmietnuť zorganizovanie nového súdneho konania.

54. Druhým prípadom je ten, v ktorom obvinená osoba nebola informovaná o dátume a mieste jej súdneho konania z dôvodov, ktoré sú naopak veľmi odlišné, nezávislé od jej vôle alebo spojené s existenciou legitímnych dôvodov, akými sú napríklad jej marginalizácia, alebo ďalej jej zraniteľnosť. V tomto prípade, keď by porušenie povinnosti informovania nevyplývalo z toho, že obvinená osoba si zámerne a úmyselne porušila povinnosti, ktoré sú jej uložené, by členské štáty mali zaručiť, že táto osoba bude mať právo na nové súdne konanie, v súlade so zásadami vyjadrenými v článku 8 ods. 4 druhej vete a v článku 9 smernice 2016/343.

55. Takéto rozlišovanie medzi osobami na úteku, ktoré navrhujem uplatňovať, si vyžaduje, aby vnútroštátny súd uskutočnil komplexné preskúmanie všetkých okolností veci.

56. Vnútroštátny súd tak musí overiť, že vnútroštátne orgány preukázali dostatočnú náležitú starostlivosť vo svojom úsilí informovať obvinenú osobu, zabezpečiť jej prítomnosť na súde a nájsť ju, pričom v tomto kontexte zohľadnili povahu a rozsah povinností, ktoré boli tejto osobe uložené na tento účel, aby jej boli doručené informácie týkajúce sa súdneho konania. V prípade potreby musí byť vnútroštátny súd na základe konkrétnych a objektívnych skutkových okolností danej veci schopný jednoznačne preukázať, že uvedená osoba bola informovaná o povahe, ako aj o dôvode obvinení vznesených proti nej, a že si táto osoba zámerne a úmyselne nespĺnila povinnosti, ktoré jej prináležali, na to, aby mohla byť informovaná o jej súdnom konaní, a to napríklad tým, že uviedla nesprávnu adresu alebo tým, že napriek pokynom v tomto smere neoznámila zmenu svojej adresy.

57. Mnou navrhovaný výklad znenia článku 8 ods. 2 smernice 2016/343 nie je podľa môjho názoru takej povahy, že by ohrozoval ciele sledované normotvorcom Únie.²¹

²⁰ Pozri slovník Francúzskej akadémie a slovník Larousse.

²¹ Pozri rozsudok z 13. februára 2020, Specializirana prokuratura (Pojednávanie v neprítomnosti obvinenej osoby) (C-688/18, EU:C:2020:94, bod 29 a citovaná judikatúra).

2. Teleologická analýza smernice 2016/343

58. Pripomínam, že cieľom smernice 2016/343 je stanoviť spoločné minimálne pravidlá týkajúce sa práva byť prítomný na súdnom konaní, s cieľom posilniť vzájomné uznávanie a vzájomnú dôveru medzi členskými štátmi v ich príslušných systémoch trestného súdnictva.²² Taktiež v súlade s judikatúrou Súdneho dvora pripomínam, že táto smernica nepredstavuje úplný a komplexný nástroj, ktorý by mal za cieľ stanoviť *všetky podmienky na prijatie súdneho rozhodnutia*.²³ Keď tak normotvorca Únie vyžaduje od členských štátov, aby stanovili obnovu konania s cieľom zabezpečiť rešpektovanie práva na obhajobu osôb odsúdených v neprítomnosti, nemôže z toho na účely dosiahnutia cieľov sledovaných uvedenou smernicou nevyhnutne vyplývať právo uvedených osôb na to, aby im bola povolená obnova konania, vo všetkých prípadoch.

59. Tak ako Súdny dvor rozhodol v uznesení zo 14. januára 2021, UC a TD (Formálne vady aktu obžaloby)²⁴, vnútroštátnemu súdu tak prináleží „zaručiť spravodlivú rovnováhu medzi rešpektovaním práva na obhajobu, na jednej strane, a potrebou zabezpečiť efektívnosť trestného stíhania, ako aj potrebou dbať na to, aby sa konanie uskutočnilo v primeranej lehote, na druhej strane“.²⁵ Také reštriktívne chápanie práva na spravodlivý proces, ktoré by systematicky vyžadovalo možnosť začať obnovu konania aj v prípade, že by príslušné vnútroštátne orgány *de facto* nemali možnosť informovať obvinenú osobu o súdnom konaní z dôvodu jej úteku, pretože si táto osoba zámerne a úmyselne nesplnila povinnosti, ktoré sú jej uložené, pri doručení tejto informácie, by pritom mohla byť zdrojom zneužitia práva a konania určitých obvinených, ktorí dúfajú, že sa budú môcť odvolávať na prekročenie primeranej lehoty alebo premlčanie trestného stíhania, čo má za dôsledok oddialenie výkonu spravodlivosti, sklúčenosť obetí, ktoré musia niekedy znášať psychickú a finančnú záťaž spočívajúcu v početných pojednávaniach, ba až odopretie spravodlivosti.

60. Pravidlá stanovené v článku 8 ods. 2 až 4 a v článku 9 smernice 2016/343 tak musia umožniť zaručenie spravodlivej rovnováhy, medzi na jednej strane efektívnosťou trestného stíhania a riadneho výkonu spravodlivosti tým, že členským štátom umožnia vykonať rozhodnutie voči osobe, ktorá za flagrantného porušenia povinností, ktoré jej prináležia, spôsobila, že príslušné vnútroštátne orgány nemali možnosť ju informovať o súdnom konaní, a to preto, aby sa tak vyhla výkonu spravodlivosti, a na druhej strane právom na obnovu konania, ktorého účelom má byť zabezpečenie práva na obhajobu takej osoby, ktorá sa ani nechcela vzdať účasti na konaní a obhajovať sa, ani nemala v úmysle uniknúť spravodlivosti.

61. Výklad, ktorý odporúčam, je napokon v súlade s judikatúrou vydanou Európskym súdom pre ľudské práva, pokiaľ ide o dodržiavanie článku 6 ods. 1 EDLP.

3. Analýza judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

62. Súdny dvor v rozsudku z 13. februára 2020, Specializirana prokuratura (Pojednávanie v neprítomnosti obvinenej osoby)²⁶, pripomenul dôvody, pre ktoré je potrebné zohľadňovať judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa rešpektovania práva byť prítomný na

²² Pozri článok 1, ako aj odôvodnenia 2 až 4, 9 a 10 smernice 2016/343.

²³ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. septembra 2018, Milev (C-310/18 PPU, EU:C:2018:732, body 45 až 47).

²⁴ C-769/19, neuvverejnené, EU:C:2021:28.

²⁵ Bod 45 a judikatúra citovaná v tomto uznesení.

²⁶ C-688/18, EU:C:2020:94.

súdnom konaní v rámci výkladu ustanovení uvedených v smernici 2016/343.²⁷ Normotvorca Únie totiž v odôvodneniach 11, 13, 33, 45, 47 a 48 tejto smernice jasne vyjadril svoju vôľu posilniť a zaručiť účinné uplatňovanie práva na spravodlivý proces v rámci trestných konaní tým, že do práva Únie začleňuje judikatúru tohto súdu, pokiaľ ide o rešpektovanie článku 6 ods. 1 EDLP.

63. Pokiaľ ide o tento článok, Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že útek osoby je dostatočne závažný, keďže táto osoba vie, že sa proti nej vedie trestné konanie, pozná povahu, ako aj dôvod obžaloby a nemá v úmysle sa zúčastniť na súdnom konaní alebo sa chce vyhnúť trestnému stíhaniu.²⁸

64. V tomto kontexte uvedený súd uvádza odôvodnenie v dvoch krokoch.

65. V prvom kroku Európsky súd pre ľudské práva posudzuje, či bolo na základe objektívnych a relevantných skutočností preukázané, že sa obvinená osoba vzdala svojho práva na účasť na konaní a na obhajobu, alebo že mala v úmysle vyhnúť sa spravodlivosti. V tejto súvislosti tento súd od vnútroštátnych súdov vyžaduje, aby preukázali požadovanú náležitú starostlivosť, keď obvinenú osobu osobne oboznámili s obvineniami, ktoré sú proti nej vznesené, a riadne ju predvolali.²⁹ V prípade, že úradné oznámenie nebolo doručené, určité skutočnosti a dostatočné zistenia môžu podľa uvedeného súdu umožniť jednoznačne preukázať, že obvinená osoba je informovaná o tom, že sa proti nej vedie trestné konanie, že pozná povahu, ako aj dôvod obžaloby, a že nemá v úmysle zúčastniť sa na súdnom konaní alebo sa chce vyhnúť trestnému stíhaniu.³⁰ Práve v tomto kontexte tento súd skúma, či príslušné vnútroštátne orgány preukázali dostatočnú náležitú starostlivosť pri svojom úsilí nájsť obvinenú osobu a informovať ju o trestnom konaní,³¹ predovšetkým na základe uskutočnenia primeraného zisťovania.³² V rozsudku z 11. októbra 2012, *Abdelali v. Francúzsko*³³, tak rovnaký súd pripomenul, že jednoducho len tá skutočnosť, že sa žalobca nezdržoval v mieste jeho obvyklého pobytu či v mieste domicilu jeho rodičov, nepostačuje na to, aby sa usudzovalo, že sťažovateľ mal vedomosť o trestnom stíhaní, ako aj o súdnom konaní voči nemu, a že je „na úteku“.

66. V prípade, že tieto konštatovania nie sú dostatočné, Európsky súd pre ľudské práva preskúmava v druhom kroku to, do akej miery mohla mať obvinená osoba s istotou možnosť zúčastniť sa na novom súdnom konaní.³⁴ Podľa tohto súdu povinnosť zabezpečiť obžalovanému právo byť prítomný v pojednávacej miestnosti – buď počas prvého konania voči nemu, alebo

²⁷ Pozri body 34 a 35 tohto rozsudku.

²⁸ Pozri rozsudok ESLP z 1. marca 2006, *Sejdovic v. Taliansko* (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 98 až 101).

²⁹ Pozri poznámku pod čiarou 18 vyššie. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva takéto vzdanie sa nemožno vyvodíť ani z vážnej a neoficiálnej vedomosti [pozri najmä rozsudok ESLP, 23. máj 2006, *Kounov v. Taliansko* (CE:ECHR:2006:0523JUD002437902, § 47)], ani z jednoduchej domnienky, ani z jednoduchej postavenia osoby na úteku [pozri rozsudok ESLP, 12. február 1985, *Colozza v. Taliansko* (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, § 28)].

³⁰ Pozri rozsudky ESLP z 1. marca 2006, *Sejdovic v. Taliansko* (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 98 až 101); z 23. mája 2006, *Kounov v. Bulharsko* (CE:ECHR:2006:0523JUD002437902, § 48); z 26. januára 2017, *Lena Atanasova v. Bulharsko* (CE:ECHR:2017:0126JUD005200907, § 52), ako aj z 2. februára 2017, *Ait Abbou v. Francúzsko* (CE:ECHR:2017:0202JUD004492113, § 62 až 65).

³¹ V rozsudku z 12. februára 1985, *Colozza v. Taliansko* (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, § 28), Európsky súd pre ľudské práva uvádza, že pozorovaná situácia „nie je zlučiteľná s náležitou starostlivosťou, ktorú musia zmluvné štáty vynaložiť na to, aby zaručili skutočné využívanie práv zaručených článkom 6 [EDLP]“. V rozsudku z 12. júna 2018, *M.T.B. v. Turecko* (CE:ECHR:2018:0612JUD004708106, § 51 až 54), tento súd rozhodol, že súd rozhodujúci vo veci samej nepreukázal všetku náležitú starostlivosť, ktorá sa vyžaduje pri jeho úsilí nájsť sťažovateľa, keď sa obmedzil iba na to, že uskutočňoval doručovanie rozhodnutia v súlade s ustanoveniami vnútroštátneho práva. Podľa uvedeného súdu len samotné toto doručovanie nie je dostatočné na to, aby sa štát zbavil povinností, ktoré mu prináležia na základe článku 6 EDLP.

³² Pozri rozsudok ESLP z 12. februára 1985, *Colozza v. Taliansko* (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, § 28).

³³ CE:ECHR:2012:1011JUD004335307, § 54.

³⁴ Pozri rozsudky ESLP z 12. februára 1985, *Colozza v. Taliansko* (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, § 29), a z 1. marca 2006, *Sejdovic v. Taliansko* (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 101 *in fine*).

v priebehu nového súdneho konania – je jedným zo základných prvkov článku 6 EDLP. Trestné konanie by sa inak považovalo za konanie, ktoré je „zjavne v rozpore s ustanoveniami článku 6 [EDLP]“ alebo predstavuje „flagrantné odopretie spravodlivosti“.³⁵

67. Európsky súd pre ľudské práva tak vyžaduje, aby obvinená osoba mala možnosť dosiahnuť nové posúdenie dôvodnosti obvinení vznesených proti nej, a to zo skutkového, ako aj z právneho hľadiska, súdom „s neobmedzenou právomocou“, zasadajúcim v jej prítomnosti,³⁶ ktorý jej poskytuje všetky záruky spravodlivého súdneho konania poskytované článkom 6 EDLP. Tento súd však ponecháva zmluvným štátom „veľkú voľnosť pri výbere prostriedkov spôsobilých umožniť, aby ich súdne systémy spĺňali požiadavky [tohto článku]“, a to za predpokladu, že „prostriedky, ktoré ponúka vnútroštátne právo, sa ukazujú byť efektívnymi v prípade, že sa obžalovaný ani nevzdal účasti na konaní a svojej obhajoby, ani nemal v úmysle vyhnúť sa spravodlivosti“.³⁷

68. Takto vyjadrené zásady boli Európskym súdom pre ľudské práva uplatnené v rozsudku z 26. januára 2017, *Lena Atanasova v. Bulharsko*³⁸. Vo veci, v ktorej bol vydaný tento rozsudok, bola tomuto súdu predložená na rozhodnutie otázka, či Värchoven kasacionen säd (Najvyšší kasačný súd) porušil článok 6 ods. 1 EDLP, keď na základe § 423 ods. 1 NPK – ktorého sa týka prejednáváný návrh na začatie prejudiciálneho konania – zamietol návrh na povolenie obnovy trestného konania, podaný sťažovateľkou, ktorá bola na úteku, a to z dôvodu, že sa táto pokúšala vyhnúť sa spravodlivosti, a tak si sama zapríčinila nemožnosť zúčastniť sa na trestnom konaní, na základe svojho protiprávneho zachovania sa.³⁹

69. Európsky súd pre ľudské práva usúdil, že toto zamietnutie takéto porušenie nepredstavuje, keďže obžalovaná sa implicitne vedome a platne vzdala svojho práva osobne sa zúčastniť na konaní na súdoch, zaručeného článkom 6 ods. 1 EDLP. Tento súd najprv konštatoval, že sťažovateľka bola riadne informovaná o existencii trestného konania voči nej, ako aj o obvineniach, ktoré boli proti nej vznesené, že uznala, že ku skutočnostiam došlo, a vyhlásila, že je pripravená poskytnúť podrobné vysvetlenia, ako aj dojednať podmienky jej odsúdenia. Uvedený súd tiež konštatoval, že predvolanie na pojednávanie jej nemohlo byť odovzdané z dôvodu zmeny jej domicilu, ktorú príslušným orgánom neoznámila. Tento istý súd rozhodol, že vnútroštátne orgány okrem toho podnikli odôvodnene nevyhnutné kroky s cieľom zaručiť prítomnosť obvinenej osoby na súdnom konaní. V tejto veci sa orgány najprv snažili predvolať túto osobu na adrese, ktorú táto osoba oznámila pred tým, ako bola hľadaná, následne na jej známych adresách alebo vo väzenských zariadeniach, a napokon sa tiež ubezpečili o tom, že neopustila územie štátu.⁴⁰

³⁵ Pozri rozsudky ESLP z 1. marca 2006, *Sejdovic v. Taliansko* (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 84), a z 12. júna 2018, *M.T.B. v. Turecko* (CE:ECHR:2018:0612JUD004708106, § 61).

³⁶ Pozri rozsudok ESLP z 12. februára 1985, *Colozza v. Taliansko* (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, § 31 a 32).

³⁷ Pozri rozsudok ESLP zo 14. júna 2001, *Medenica v. Švajčiarsko* (CE:ECHR:2001:0614JUD002049192, § 55). Pozri tiež rozsudky ESLP z 12. februára 1985, *Colozza v. Taliansko* (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, § 30), a z 1. marca 2006, *Sejdovic v. Taliansko* (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 82).

³⁸ CE:ECHR:2017:0126JUD005200907.

³⁹ Pozri § 27 a 28 tohto rozsudku.

⁴⁰ Pozri § 52 a 53 uvedeného rozsudku.

70. K takémuto záveru však naopak Európsky súd pre ľudské práva nedospel v rozsudku z 23. mája 2006, Kounov v. Bulharsko⁴¹. V tomto rozsudku totiž uvedený súd dospel k záveru o porušení článku 6 ods. 1 EDLP, vzhľadom na to, že sťažovateľovi, ktorý bol odsúdený v neprítomnosti, bolo odopreté právo na obnovu trestného konania bez toho, aby orgány preukázali, že sa jednoznačne vzdal svojho práva zúčastniť sa na konaní. V uvedenom rozsudku daný súd konštatoval, že obvinená osoba bola vypočúvaná ku skutkom, ktoré sa jej kladú za vinu, no nebola osobne informovaná o vznesení obvinenia voči svojej osobe. Uvedený súd usúdil, že v prípade, že sťažovateľ nebol informovaný o obvineniach vznesených proti nemu, nič spomedzi dokumentov a informácií, ktoré mu boli predložené, neumožňuje preukázať, že sťažovateľ vedel o začatí trestného stíhania, o podaní obžaloby proti nemu alebo o dátume jeho súdneho konania. Tento súd sa domnieval, že keďže bol sťažovateľ k daným skutkom vyšetrovaný políciou, mohol iba predpokladať, že sa začne trestné stíhanie, no v žiadnom prípade nemohol mať konkrétnu vedomosť o obvineniach, ktoré budú voči nemu vznesené.⁴²

71. Konštatujem, že Európsky súd pre ľudské práva sa tak tiež snaží o zaručenie rovnováhy medzi rešpektovaním práva na obhajobu osoby, ktorá sa nezúčastnila na svojom súdnom konaní, a potrebou zabezpečiť efektívnosť trestného stíhania v situáciách, v ktorých táto osoba jednoznačne prejavila svoju vôľu sa mu vyhnúť.

72. Vzhľadom na všetky tieto úvahy navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol, že článok 8 ods. 2 a 3 smernice 2016/343 sa vzťahuje na situáciu, v ktorej vnútroštátny súd so zreteľom na všetky konkrétne okolnosti, ktorými sa predmetná situácia vyznačuje, konštatuje, že napriek náležitej starostlivosti a snahe, ktorú preukázali príslušné vnútroštátne orgány, keď informovali obvinenú osobu o súdnom konaní a dôsledkoch neúčasti na konaní, si táto osoba zámerne a úmyselne nesplnila povinnosti, ktoré sú jej uložené, pri doručení týchto informácií, a to v úmysle vyhnúť sa výkonu spravodlivosti.

73. V rámci tohto preskúmania prináleží vnútroštátnemu súdu stanoviť povahu, ako aj rozsah povinností, ktoré má obvinená osoba na účely toho, aby bola informovaná, a v prípade potreby na základe konkrétnych a objektívnych skutočností jednoznačne preukázať, že táto osoba poznala povahu, ako aj dôvod obvinení vznesených proti nej, a že zámerne a úmyselne utiekla.

74. Článok 8 ods. 4 druhá veta a článok 9 smernice 2016/343 sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave, na základe ktorej sa nepovoľuje obnova konania v prípade, že obvinená osoba ušla po tom, ako bola informovaná o tom, čo sa jej kladie za vinu, počas fázy predbežného vyšetrovania, no predtým, než bola informovaná o konečnej obžalobe, pod podmienkou, že vnútroštátny súd dospeje k vyššie uvedeným zisteniam.

75. Vzhľadom na odpoveď, ktorú navrhujem dať na prvú a druhú prejudiciálnu otázku, preskúmané spoločne, sa domnievam, že nie je potrebné odpovedať na tretiu prejudiciálnu otázku.

⁴¹ CE:ECHR:2006:0523JUD002437902, § 32, 49, 53 a 54. Pozri tiež zásadný rozsudok z 1. marca 2006, Sejdovic v. Taliansko (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 100), v ktorom Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že takéto okolnosti nie sú preukázané v prípade neexistencie iných objektívnych skutočností, než je skutočnosť založená na neprítomnosti obžalovaného v mieste jeho obvyklého pobytu, pričom vnútroštátne orgány vychádzali z predpokladu, že sťažovateľ sa podieľal na trestnom čine, z ktorého bol obžalovaný, alebo že bol za tento trestný čin zodpovedný. Rovnaký prístup zvolil tento súd vo svojom rozsudku z 28. septembra 2006, Hu v. Taliansko (CE:ECHR:2006:0928JUD000594104, § 53 až 56).

⁴² V rozsudku z 1. marca 2006, Sejdovic v. Taliansko (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 85), však Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že poskytnutie novej lehoty na podanie odvolania proti odsúdeniu v konaní proti ušlému, s tým, že obvinená osoba má možnosť zúčastniť sa na pojednávaní na súde druhého stupňa a požadovať predloženie nových dôkazov, na základe analýzy predstavuje možnosť nového rozhodnutia o dôvodnosti obžaloby, a to tak zo skutkového, ako aj z právneho hľadiska, čo umožnilo dospieť k záveru, že ako celok bolo konanie spravodlivé.

V. Návrh

76. So zreteľom na všetky vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Specializiran nakazatelen sąd (Špecializovaný trestný súd, Bulharsko), takto:

1. Článok 8 ods. 2 a 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinoty a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní sa má vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje na situáciu, v ktorej vnútroštátny súd so zreteľom na všetky konkrétne okolnosti, ktorými sa predmetná situácia vyznačuje, konštatuje, že napriek náležitej starostlivosti a snahe, ktorú preukázali príslušné vnútroštátne orgány, keď informovali obvinenú osobu o súdnom konaní a dôsledkoch neúčasti na konaní, si táto osoba zámerne a úmyselne nespĺnila povinnosti, ktoré sú jej uložené, pri doručení týchto informácií, a to v úmysle vyhnúť sa výkonu spravodlivosti.
2. V rámci tohto preskúmania prináleží vnútroštátnemu súdu stanoviť povahu, ako aj rozsah povinností, ktoré má obvinená osoba na účely toho, aby bola informovaná, a v prípade potreby na základe konkrétnych a objektívnych skutočností jednoznačne preukázať, že táto osoba poznala povahu, ako aj dôvod obvinení vznesených proti nej, a že zámerne a úmyselne utiekla.
3. Článok 8 ods. 4 druhá veta a článok 9 smernice 2016/343 sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave, na základe ktorej sa nepovoľuje obnova konania v prípade, že obvinená osoba ušla po tom, ako bola informovaná o tom, čo sa jej kladie za vinu, počas fázy predbežného vyšetrovania, no predtým, než bola informovaná o konečnej obžalobe, pod podmienkou, že vnútroštátny súd dospeje k vyššie uvedeným zisteniam.